

Gàlàtiyà

đpbàkrístò tò Pølò andí bhàrùwà

Yàrì bhàrùwà ò ì nòtù ádròdrò dhu tí dhu

Yàrì bhàrùwà nandí ní Pølò, Yësù Krístò bhà uvitatále. Kändí ka ifò kumì dònà àrà nà ato mà imbò kumì dònà àràbhù nà ato mènà nzinzì ñ, ndì Yësù ka kúgù dhu-dzidò.

Kändí ka Gàlàtiyà tó pbìri õ pbàkrístò tò, kà-tì ní kà randí ka Àtìyòkiyà mà, Dërbè mà, ïkònìyoò mà, Lístrà mènà tó kigò õ pbàkrístò tò (Kas 13.13–14.26).

Gàlàtiyà tó pbìri *Kànìsá ñ, atdíldhená Pbàyàhúídí nòowúnà dhu òvò rò 'atì, dhu ràkà kifù Músà bhà Uyátá, ròsè dòtsí ní, ale-ònzìngà òbhòlò ka kí dhu, ndínlì Kàgàwà a'u tí ìndrù pbìndà ale nyú tí. Ní, Pølò andí yàrì bhàrùwà, ndòvò dhu òná ìndrù tò ndàtì ìnzì ràrì Músà bhà Uyátá mà, ale-ònzìngà òbhòlò ka kí dhu mènà dhu ndì ìndrù àbhù rádù Kàgàwà rà'ù pbìndà ale nyú tí, pbétù Kàgàwà bhà ale tí ka kóko dhu nídè dònà atdí dhu ràrì Yësù Krístò ná'u ka kí dhu kélè.

Bhàrùwà-nyìtì ka kóhù tí dhu

- Pølò rò Gàlàtiyà õ pbàkrístò nòvì dhu (1.1-5).
- Krístò bhà Ídzì Mákürù arfì atdí tí dhu (1.6-10).
- Pølò bhà ádrùngbànga uvitatále tírò (1.11-2.21).
- Dhu àkà tí kifù Uyátá, ndirò tí ki'ì a'uta nà dhu (3.1-4.31).
- MùKrístò rí'ì dòná ndítírò dhu (5.1-26).
- Ìndrù àkà 'onzì dzùnàya nzinzìya õ dhu (6.1-10).
- Bhàrùwà ríku dòná rò dhu t'òvòta mà, ovità mènà (6.11-18).

Pølò rò Gàlàtiyà õ pbàkrístò nòvì dhu

(Rom 1.1-2)

1 Yàrì bhàrùwà nàndí ale ní ima Pølò, Yësù bhà uvitatále. Ìnzì ní ìndrù ndì ma nòvò mi'ì uvitatále tí, ndirò ìnzì ní atdí ale-otù õ nga mà ndì ka kóvò ma ní. Pbétù, ima nòvò ní Yësù Krístò mà Àba Kàgàwà yà ka nabhù rìngbè ndì ɔvè-bvù rò mènà. **2** Ndirò, yà atdíkpá mà mi'ì mènà kórò àlè t'ádóna mènà, mà mènà ndì bhàrùwà fükù Gàlàtiyà tó pbìri õ kànìsá tírò. **3** Àlè t'Ábanà Kàgàwà mà, àlè tó Ádrùngbálé Yësù Krístò mènà nákà 'àso nyí, 'àdù nyàbhù nyökò mèrùngà õ afíku ò. **4** Ndi Ádrùngbálé Yësù Krístò níipfo ndì ndítírò àlè tó nzérenga-okú dò rò, ndínlì ndì nduwù

tí àlè yà kòmbí arfì nzére adzi tó obi ɔ rò, yà àlè t'Ábanà Kàgàwà nyá náazé ka dhu bhéyi. ⁵ Ilèta àkă àlè ràbhù Kàgàwà tò dhòdhódhónga nà ! Àmìnà.

Krístò bhà Ídzì Mákärù arfì atdí tí dhu
(Gál 3.1-5; 4.9-20; 5.1-12)

⁶ Idhò ʉkɔ ma atdídj, nyi nyúgèrè nyi kòmbóbí tí nyúbhà yà nyi nanzi Krístò bhà ídzìng-a-otù ɔ Kàgàwà, nyádù Ídzì Mákärù tí nyi nyátina vurò ɔte-owù nángu dhu-okú dà rò. ⁷ Obhó tí, vurò Ídzì Mákärù rí mbă, pbétù dükü nínza atdídhená ale ríñ inè. I ale ní yà i názé 'Ùgèrè Krístò bhà Ídzì Mákärù ale. ⁸ Pbétù, dhu apé ɻì mǎ'i mà, ndirò ɔrù-akpà ɔ mǎlàyikà mà rúncna fükù Ídzì Mákärù ríñ inzá ndì nòfù yà fükù mǎ múnò Ídzì Mákärù nà dhu tí, ní ndì mákärù núnò fükù ale ní iwà ndì nòfù ale ! ⁹ Mǎ móvò wà wò dhu fükù angyi, ní ima, ma mí kàdú móvò tdítidj fükù, mati : ndì ale rapé inzá ndì nòfù yà tsüká nyi nyírì Ídzì Mákärù nà ɔte nánc fükù, ní ndì ale ní iwà ndì nòfù ale !

¹⁰ Nírò kòmbí, wò dhu bhéyi ma móvò dhu dhu nítè tí dhu ma mónená dhu ràrì ìndrú ròzù ma àkákà ale tí, ndirò ngätsi ní, Kàgàwà ròzù ndì ma àkákà ale tí dhu ? Ndirò ngätsi ní, ma mónená dhu tí ìndrú-ihé àbhù ma mí ríka ndì dhu ? Ma mífïná gukyè àdì ma màdù ìndrú-ihé àbhù ma mí ríka ndì dhu òne ma mí ró dhu tí, ní ma mambénà mbă ɻì Krístò bhà inç-akpà tí.

Połò rí Kàgàwà avò ndì tí ndìñ uvitatále tí dhu àwé dhu

¹¹ Àbanínzó, ma mózè nyüní dhu ní, yà ma móvò fükù Ídzì Mákärù ríñ nzí ìndrú ítsò mákärù. ¹² Ma mírì nzá ka ìndrú-tsú, ndirò ka nûdhe idù ní nzí ìndrú, pbétù Yésù Krístò ní ndì ka navò idù.

¹³ Obhó tí, nyi nyírì wà angyină rò yà Pbàyàhúdí tó *dínì ò ma miñ ðná kàsümì ɔ, pbákà mètsò iñ tí dhu. Nyi nyùni wà Kàgàwà bhà Kànísà rò ma mavù atdídj tí dhu, ndirò ma manzì obi atdídj ndíní ma mugolo tí ka dhu. ¹⁴ Ima nyá, ma mambénà àrà dò angyi tí mbéyi mâtí atdídj Pbàyàhúdí tó dinì ɔ, ròsè kóró ábhò ngükà ale yà tikkàdò nzínzi ɔ ríñ mózdu tí dòná. Ma madzì ma atdídj mongò abhúdu tó màndu ifu.

¹⁵ Pbétù, pbìndà ídzìng ɔ, Kàgàwà náapì ma fìndà inzá ka kàpè mugu rrò, ndàdù manzì kàsúna tò. ¹⁶ Ndirò, kítè Idhùnà idù, ndíní ma móvò tí dòná mákärù inzí ní Pbàyàhúdí tò. Ní ma manzì nzá sedzà tí ríñ dhu atdí ale-fó mâtí. ¹⁷ Ndirò, ma marà nzá Yérùsàlemà ndíní mǎ mala tí mǎ uvitatále tí iñ angyină rò idù ale nà mâtí, pbétù ma madù àrà Pbààrabhù tó pbìrì ò. Wò dhu-dzidj ma madù madu tdítidj Dàmàsikì tó kigò ò.

¹⁸ ɻbhù ato níitdègu ʉda wò dhu-dzidj, ní ma madù àrà Yérùsàlemà tó kigò ò, ndíní mǎ muní tí mǎ Péterù nà. Ní ima, ma madù àdi kà-tí atdí

kumì dòná imbò nà idhò tí. ¹⁹ Ma mala nzá vurò ale mà uvitatále nzinzì ɔ, pbétù ma mala ní Yàkɔbhò, Ádràngbäle Yésù t'ádònà kélè. ²⁰ Kàgàwà-ònzi ma mâtina, wò fükù ma mändi dhu ò, ma mùnò nzá titò.

²¹ Wò dhu-dzidò, ma madù àrà Siriyà mà Kilikiyà mânà tó pbìrì tó mûlengò ò. ²² I idhò ɔ, Yùdeyà tó pbìrì ɔ Krístò bhà kànísá níi ɔ inzà i 'àpè ima mà núní ró, ²³ pbétù abádhí i ɔ yàrì oyí kélè níri i ró: « Yà angyi úbhì àvu ró àlè-ró ale, rí ɔ yà ndì ndúbhì ûgolonà ró a'uta tó makkù ɔnò ndì ndí kòmbí ró. » ²⁴ Ní abádhí adù òko 'àmbe Kàgàwà ilè dò okúdu dò rò.

Połò rí ngækà uvitatále mânà i iri i tí dhu àwé dhu
(Kas 15.1-29)

2 ¹ Wò dhu-dzidò, atdí kumì dòná ifò nà atò níitdègu ɔda, ní mǎ madù mǎdu tdítò Yèrùsàlemà tó kigò ò atdíkpá Bärnabà mânà. Mǎ madù Titò nídyì átò mówù mânà atdíkpá. ² Ma marà ányì yà Kàgàwà návi ka mònzi dhu bhéyi. Ní, ma mawé yà inzì ní Pbàyàhúdí tò ma múnò Ídzì Makkù *pbàkrístò tò. Ndirò, *Kànísà ɔnda arí ádròdrò ale mânà mǎ mându mǎ òká rò, ma madù kàwe átò abádhí tò, akye yà angyi ma mónzì pbàkà kasù mà, yà kòmbí ma mónzina mânà níi ɔna kókórò dhu tí ní. ³ Ndirò, yà atdíkpá mǎ mówù mânà Titò ka kutu nzá ràbhù ɔnzìná nga kóbhòlò, àzèmbè inè kà rí ɔ Mùgìrikì tí rórò. ⁴ Pbétù, titò tó atdídhená ɔdhíka náazè 'zbhòlò kònzinga. I ale níi ɔdhé ò i núngbò mǎ mânà ale. Abádhí níitsu abhábhò bhéyi nzinzika ò, ndínì i uní tí mǎ maróko tí, mři dòká mǎ-tírò Yésù Krístò-nyutsi dhu. Abádhí azè 'tli mǎ Músà bhà Uyátá tó inò tí. ⁵ Pbétù, mǎ ma'u nzá mifù abádhí ràncna dhu akékpá matí, ndínì Ídzì Makkù tó obhóngga náadò tí fükù.

⁶ Pbétù, *Kànísà ɔnda arí ale tí ka kózùna ale níi ɔnè átò. Abádhí i ɔ nà ádràngbängá náandà nzá nga ma nà, Kàgàwà arí nzì ɔndrù-ɔnga òvò nídhunì. Kókò i ale nútutu nzá ma mónzì dhu-ɔwétá. ⁷ Pbétù, abádhí náala dhu, Kàgàwà ríbhò wà inzì ní Pbàyàhúdí tò ma mí Ídzì Makkù náno dhu tó kasù fudú, àdhàdhì yà ndì ndabhù Pbàyàhúdí tò ka kí ndì Ídzì Makkù náno dhu-kàsù Péterù-fó dhu bhéyi. ⁸ Obhó tí, Péterù-nyutsi nà rò kasù nanzi rí ɔ uvitatále tí Pbàyàhúdí tò Kàgàwà ní ndì nyudutsi nà rò kasù nanzi átò, mi ɔ uvitatále tí inzì ní Pbàyàhúdí tò. ⁹ Nírò ní ndì Yàkɔbhò, Péterù ndirò Yùwanì, yà kànísà ɔ ingu tí ka kazù mà, náala Kàgàwà nítè pbìndà ídzìngia idù dhu, 'àdù ɔtsúka nulù Bärnabà mânà, i mânà mǎ mÙngbò mǎ dhu nitè tí, ndínì mǎ mowu tí Ídzì Makkù ɔnò inzì ní Pbàyàhúdí tò, abádhí ràdù òwu kùnò Pbàyàhúdí tò. ¹⁰ Pbétù, abádhí adù ɔnzìnà fóká atdí dhu ní, Yèrùsàlemà tó kigò ɔ arí ɔpbàkrístò nzinzì ɔ nákùtálè i're mǎ mí dhu kélè. Ní ma madù ndì dhu ɔnzì atdí afídu nyú nà.

**Pɔlò r̩ Péterù d̩ ndì ndɔrù t̩ Àtiyòkiyà t̩ kigò ſ dhu náwé dhu
(Kas 9.1-20,23-30; 22.3-16; 26.9-20)**

11 Péterù itdègu àrà àhh Àtiyòkiyà t̩ kigò ò, ní ma marù àbadhi-d̩ ábh̩ ale-ànz̩ r̩, kǎnz̩ dhu ni̩ñ nz̩ idz̩ dhu dhu-okú d̩ r̩. 12 Obhó tí, Péterù mà náavù 'òngò dhu ònyù atdíkpá ìnz̩ ní Pbàyàhúdí mánà. Ní Yàkɔbh̩ avì atdídhéná ale ròwù ùvò Àtiyòkiyà. Pbétù, i ale níitdègu òwu ùvò ányì, ní Péterù adù ndàndà, ndàdù atdíkpá i óngo ònyù ñyù ìnz̩ ní Pbàyàhúdí mánà dhu àbh̩, ale-ànz̩inga àbh̩lo ka kí dhu ùt̩ arí ale-ɔd̩ ònz̩ ndì ndí dhu-okú d̩ r̩. 13 Ndirò, Yésù ná'ù ngúkpà Pbàyàhúdí náapè 'onz̩ dhu ɔyɔyɔ idàya nà Péterù bhéyi. Ndirò, Bàrnabà mà náangbò ndì abádhí mánà ndì abádhí t̩ ɔyɔyɔ ale-idà t̩ ɔf̩ õ. 14 Pbétù, ma mala dhu abádhí ràr̩ nz̩ ûbhi yà Idz̩ Mákàrù t̩ obhónga ózè kubhi dhu bhéyi. Ní ma madù dhu òvò Péterù t̩ kóró ale-ànz̩ r̩, mati : « Dhu apé ñì inyì Mùyàhudì tír̩, nyì nyarí nyɔnzi ìnz̩ ní Mùyàhudì bhéyi, ìnz̩ nyifù Pbàyàhúdí t̩ màndù dhu tí, ní ìngbà dhu bhéyi dhu nyì nyádù ìnz̩ ní Pbàyàhúdí ùt̩, rìfù Pbàyàhúdí t̩ màndù n̩? »

Ìnz̩ ní Pbàyàhúdí r̩ug̩ Yésù i à'ù dhu-otù õ dhu

15 Mǎ, mǎ'i ní ùg̩ t̩ ka kúg̩ mǎ'i Pbàyàhúdí t̩ ale. Mǎ'i ní nz̩ ìnz̩ ní Pbàyàhúdí, kɔkjò ìnzá Kàgàwà bhà Uyátá náni nzérengatále. 16 Pbétù mǎ m̩nì dhu ní, ìndr̩ òz̩ ka kí nz̩ àdù obhónángatále t̩ Kàgàwà-ànz̩ Uyátá t̩ífuta-otù õ, pbétù Yésù Krístò ka kà'ù dhu-otù õ tí. Mǎ'i átò mǎ má'u Yésù Krístò, ndíni ka kɔzú t̩ mǎ obhónángatále t̩ Àbadhi mǎ m̩u dhu-otù õ, ìnz̩ ní Uyátá t̩ífuta-otù õ. Obhó tí, obhónángatále t̩ ka kóz̩una Uyátá t̩ífuta-otù õ atdí ale ma r̩ì mb̩. 17 Pbétù, àl̩ kí dhu òne ndíni ka kɔzú t̩ àl̩ obhónángatále t̩ Krístò-nyutsì. Ní dhu apé ñì ka kàla àl̩ i nzérengatále t̩ dhu tí, ní wò dhu ùt̩ t̩ dhu Krístò ràr̩ àl̩ nánda nzérenga t̩'ónzita ò? Ìnz̩, akekpá mâtí! 18 Obhó tí, dhu apé ñì ma mósinà tdítđò dhu r̩ì yà iwà ma mûgolo dhu tí, ní ma móngò wà ma-tírò Uyátá nàkò ale tí. 19 Obhó tí, Uyátá nàndà dhu n̩, ima, ma móvè n̩ ɔve ní ndí Uyátá kèle ibh̩ idù, ndíni ma m̩i'i t̩ ípìr̩nga nà Kàgàwà t̩. Mǎ ka kütó wà mûsàlabhà d̩ atdíkpá Krístò mánà. 20 Ndirò kòmbí, ma m̩i'i ípìr̩nga nà, pbétù ìnz̩ ní ima ndí ípìr̩nga nà ma m̩i'i, Krístò ní ndí nyudutsì r̩ì i ípìr̩nga nà. Obhó tí, yà kòmbí ma m̩i'i nà ale-ngbò t̩ ípìr̩nga nà ma m̩i'i Kàgàwà t̩'Idhùnà ma má'u dhu-otù õ. Kázè ma, ndàdù pbìndà ípìr̩nga àdzi okúdu d̩ r̩. 21 Ima, ma m̩sà wà Kàgàwà bhà ídzìnga àdh̩ ma mí dhu. Pbétù, dhu apé ñì ìnè abádhí r̩ì kɔz̩ i obhónángatále t̩ Kàgàwà-ànz̩ Uyátá t̩ífuta-otù õ dhu tí, nírò Krístò avè kɔkórò nga d̩.

Dhu àkă tí kifù Uyátá, ndirò tí ki’i a’uta nà
 (Èfe 1.9-10; Kèl 1.24-29; 1Pe 1.10-12)

3 ¹Òo nyi Gàlàtiyà tó pbìri ɔ bhä, nyi ní mbä dòya-ònga nà ale ! Ádhì pbá ale ndi nyi nówè, ndàbhü nyi nyúwì, àzèmbè iwà ka kitè Yésù Krístò ka kùtö mÙsàlabhà dö dhu kpangba fükù rörò ? ²Ní, ma mòzè nyádu atdí dhu kélè idù : Nyi nyákò tí Kàgàwà bhà Ìlilà-Alafí, Uyátá nyi nyifù dhu-okú dò rò, ndirò ngätsi ní, nyi nyákò tí ka Ídzì Mákärù nyi nyírì, nyádà à’ùnà dhu-okú dò rò ? ³Íngbà dhu bhéyi dhu, nyi nyírì mbä dòya-ònga nà ale tí wò dhu bhéyi ní ? Kàgàwà bhà Ìlilà-Alafí tó ɔbi ní nyi nyópè dhu, ní nyi nyòzè tí nyäbhü ràkà kòombí ɔbikù ní ? ⁴Nyi nyúdà òyá dhu kóró nírì tí kôkôrò nga tó ? Obhó nyú, ka nírì nzì kôkôrò nga tó dhu. ⁵Kàgàwà nírà tí nyi pbìndà Ìlilà-Alafí ní, ndàdà wiwì ònzì nzínzìku ɔ Uyátá nyi nyifù dhu-okú dò rò, ndirò ngätsi ní, kîrâ tí nyi Ídzì Mákärù nyi nyírì, nyádà à’ùnà dhu-okú dò rò ?

⁶Ní ndi dhu bhéyi tí, Àbràhamù náa’u Kàgàwà, ndi dhu ràdà ndàbhü Kàgàwà ròzù ndì, obhónángatále tí^a. ⁷Nírò, nyi nyákà nyäni dhu ní : obhó nyú, Àbràhamù bhà pbàdzukurü tí rírì ale ràrì Kàgàwà nà’ù ale. ⁸Ìlilà Andítá náavò wà dhu angyangyi, ndàti : Kàgàwà ròzáya ìnzì ní Pbàyàhúdí obhónángatále tí, fiyó a’uta-okú dò rò. Obhó tí, Kàgàwà náavò yàrì Ídzì Mákärù wemberè tí Àbràhamè tò, ndàti : « Nyenutsì nà rò Kàgàwà násoya kóró pbìri ɔ ale^b. » ⁹Ní, Kàgàwà násoya ndi nà’ù ale kóró àdhàdhì ndi ndaso Àbràhamù, a’utatále dhu bhéyi.

¹⁰Pbétù, kôkjò i nípbì Uyátá t’ifuta rò ale, nòfù wà i kóró. Obhó tí, Ìlilà Andítá rätina : « ìnzì rí yàrì Uyátá tó bhükù ò ka kändí kóró dhu ifù ale nòfù wà ndì^c. » ¹¹Ndirò, kpangba rírì dhu ní, Uyátá-otù ɔ, ka kózùna obhónángatále tí Kàgàwà-ònzì atdí ale mà rírì mbä. Obhó tí, obhónángatále náabáya ípirònga pbìndà a’uta-otù ɔ^d. ¹²Ndirò, Uyátá náhu nzá a’uta-nyutsì rò, pbétù Uyátá ifù rí ale bhà ípirònga níi’iya ndi Uyátá-otù ɔ.

¹³Yà ndi ndùgèrè ndì, ndòngò ofúngá tí àlë tó ngari ɔ dhu-otù ɔ, Krístò níuwù àlë’i Uyátá bhà ofúngá ɔ rò. Obhó tí, Ìlilà Andítá rätina : ìndrü ðoho ka kapé, kadà abvònà ùtö mÙsàlabhà dö, ní ndì ale rírì Kàgàwà bhà ofúngá ɔ^e. ¹⁴Ndi dhu anzì ndì wò dhu bhéyi, ndíni yà Kàgàwà akò findá làká Àbràhamù tò asota nabhù tí ràrà àhù ìnzì ní Pbàyàhúdí dò Yésù Krístò-otù ɔ. Ndirò, ndi dhu anzì ndì, ndíni àlë’i kóró àlë kabá tí yà Kàgàwà akò findá làká Ìlilà-Alafí a’uta-otù ɔ.

^a 3.6 Opt 15.6   ^b 3.8 Opt 12.3   ^c 3.10 Tòr 27.26   ^d 3.11 Hàb 2.4   ^e 3.12 Law 18.5
^f 3.13 Tòr 21.23

Uyátá rí nzí àdù Kàgàwà òkò làká nákò dhu
(Mk 7.20; Rom 4.13-17; 10.4-13; Èfe 3.6)

15 Àbaninzó, ma mí yà dhu-tì àwé fükù ìndrú tó ófò õ : ìndrú apé afína ò dhu àndí angyangyi yà ka nyú àkä ndí ñ dhu bhéyi, ní ndí andítá ùkò rí ale rí ñ mbă, ndirò kà dö rí ngätsi dhu isé ale rí ñ mbă. 16 Nírò, Kàgàwà náakò làká Àbràhamù mà pbìndà mÙdzukuru manà tò. Hìflä-Andítá àti nzá : « pbìndà pbàdzukuru tò », àdhàdhì ábhò ale tò Kà rí kònzi dhu bhéyi. Pbétù, kàti : « pbükù mÙdzukuru tò ». Kà-tì ní : atdí ale tò tí, ndí ale ní Krístò. 17 Yàrì ní ndí ma mózè munò dhu : Kàgàwà nÙusò wà afína ò dhu angyangyi Àbràhamù tò, yà ndí dhu àkänà ndí dhu bhéyi, Músà bhà Uyátá ràdù ndí ñ miyà dòná ibhu kumì nà ato-dzidò olù nà rò. Ní ndí Uyátá rí nzí àdù Kàgàwà unò dhu ùkò, ndirò kà rí nzí àdù Kàgàwà bhà làká nékò. 18 Obhó tí, dhu apé ñ Kàgàwà bhà dhu-tsí-kàmä tí ka kóko dhu räh Músà bhà Uyátá-nyutsinà rò dhu tí, ní kà rí nzí àdù àhu tdítidò làká-nyutsinà rò. Pbétù, làká-otù õ, Kàgàwà itè wà pbìndà idzinga Àbràhamù tò.

19 Nírò, Uyátá-kàsù ní ñ àdhu ? Ka kisé ka olù nà rò ndíñi ìndrú tó afátá nitè tí, ràrà àhu yà Kàgàwà akò findá làká Àbràhamù bhà mÙdzukuru rírà àhu dhu ò. Málàyíká náavò ndí Uyátá ìndrú tò, yà ìndrú nzínzi õ idè ñ manà Músà-otù õ. 20 Ìndrú nzínzi õ ride ale-atdyú nà ka ka rí ñ óyò rò rí ñ ale tò. Pbétù, Àbràhamù tò ndí ndí làká ñkò rò, Kàgàwà ñ atdí ñ tò.

Uyátá-kàsù tí ñ dhu

21 Nírò, wò dhu tí àtina, Músà bhà Uyátá ràkò nzá ndí Kàgàwà bhà làká nà ? ìnzí, akekpá matí ! Ípirënga ibho rí ìndrú tò Uyátá ka kíbhòyana gukyè, ní ìndrú ka kózùyana ñzù obhónángatále tí Kàgàwà-ñnzí Uyátá-otù õ. 22 Pbétù, Hìflä Andítá ràtina, kóró ale ràrì ñ zérengá bhà obi-tsì nà, ndíñi yà Kàgàwà akò làká náaká tí *pbàkrístò tò, Yésù Krístò i ale náù dhu-okú dò rò.

23 Ìnzí Yésù à'u ka kí dhu tó kàsùmì nápè àkä rò, mǎ'i ní ñ Uyátá útsì ale, mambé ìnga ñ dò dë, ràrà àhu Kàgàwà rí ndí a'uta àbhë mǎ rùnì dhu ò. 24 Ndí dhu bhéyi ní ndí, Uyátá ñ àdhàdhì dòká-nga àndà rí ale bhéyi, ràrà àhu Krístò rírà àhu dhu ò, ndíñi Kàgàwà ñzù tì mǎ obhónángatále tí a'uta-otù õ. 25 Pbétù, ròpè ndí a'uta írà àhu dhu ò rò, mǎ mñ ñ mbă tdítidò wò ndí àlè-dënga àndà rí ale bhà obi-tsì nà.

26 Obhó tí, nyí kóró nyí ní Kàgàwà bhà inzo, Yésù Krístò nyí nyàù dhu-otù õ. 27 Nyí kóró, yà nyí nyúngbò nyí Yésù Krístò manà, bâtitò nyí nyálë dhu-otù õ rò, nyí nyáfò wà nyí Krístò nà. 28 Dhèdhèrò nga rí mbă ñ ñ dítidò Pbàyàhúdí mà nzínzi õ ìnzí ní Pbàyàhúdí manà, inç mà nzínzi õ dòyá arí ñ tírò ale manà, kpabhále mà nzínzi õ vèbhále manà. Obhó

tí nyí kóró, nyí ní atdí ale Yésù Krístò-nyutsì. ²⁹Nyí nyapé ìì Krístò bhà ale tí, ní nyí ní Àbràhamù bhà pbàdzukuru, ndirò nyí ní yà Kàgàwà akò fìndá làká Àbràhamù tò ndì ndábhëna dhu tí kóró dhu-tsí-kàmă.

Kàgàwà bhà inzo ní nzí Uyátá tó ino

(Rom 8.14-17)

4 ¹Nírò, ma mâtina yà dhu bhëyi : ingba, yà àbanà bhà dhu-tsí-kàmă tí àkànà ndàdi, náapé ìì àdì ndì ndàdi ngbángba tí ró, ní bhà ófò mà nédà nzá ì ino bhà ófò nà, àzèmbè inè ndì ndí ì dhu-kàmă tí rójò. ²Ndi kàsùmì ù, àbadhi ríì yà kívì arí ndàdù kàbhà dhu-tsí òdò ale bhà ádrùngbänga-tsinà, ràrà àhu kà t'ábanà udhè kàsùmì araya àkà dhu ù. ³Ní àlë'i nyú mà átò, àlë kiì nzónzo bhëyi angyi, àlë niìì yà adzi dò ɔbi nà dhu-tsí tó ino. ⁴Pbétù, Kàgàwà udhè kàsùmì níitdègu àkà, ní Kívi Idhùnà : tsìbhále ugù ka, ràdù àdi ndòngò òvi Músà bhà Uyátá-tsinà, ⁵ndínì ndì nduwù tí ndì Uyátá-tsinà aróko ale, ndirò ndínì mǎ miì'i tí Kàgàwà bhà inzo nyú tí.

⁶Nyí ní Kàgàwà bhà inzo nyú. Ndi dhu ìtè rí dhu ní, Kívi Idhùnà bhà Alafí rìrà àdi àlë-affì ù. Ndi Alafí ní ndì rí àlë àbhë àlë ràti : Àba ! Àbadu ! ⁷Nírò, ìngbàtì ìli ndì ale mà nzínzikù ù ní nzí ino tdítidò, pbétù ka ní Kàgàwà bhà ingba, ndirò Kàbhà ingba tí nyi nyí ì dhu bhëyi, Kàbhàya pbìndà inzo tò ndì ndaródonà dhu-tsí átò indù.

Pòlò bhà irèta Gàlàtiyà ù *Kànísá ù bhà dò

(Gàl 3.1-4; 5.1-12)

⁸Angyinà rò nyí nyuní nzá Kàgàwà, ní nyí niìì títò tó mǎngü-nzo tó ino. ⁹Pbétù, kòmbí nyí nyùni wà Kàgàwà, ndirò ngätsi ní, Kàgàwà ùni wà nyí. Nírò, ìngbà dhu bhëyi dhu, nyí nyádù nyádu tdítidò, kékò ìmbà arí ì ɔbi nà, ndirò àkyäkyè dhu-tsí-tiò ní? Nyí nyözè tí nyökò i dhu-tsí tó ino tí tdítidò? ¹⁰Nyí nyözè nyábhù ifuta atdídò atdídhená idhò mà, àbì mà, kàsùmì mà atò mánà tò. ¹¹Obhó tí, ma mí ɔdò ònzi, akye dhu arana ìì kékörò ma mí kasù ònzi okukù dò rò dhu tí ní!

¹²Àbanínzó, ma mítde nyí ìtdè tí, dhu àkà nyöngò dhu ònzi yà ma marí dhu ònzi dhu bhëyi, àdhàdhì ma marí dhu ònzi wò nyí nyarí dhu ònzi dhu bhëyi òná ófò ù. Nyí, nyí nyónzì nzá atdí nzére dhu-tidò mà rùdú. ¹³Nyí nyùni wà yà wemberè tí ma munò Ídzi Mákárù fükù òná kàsùmì ù, ma miìì andi nà dhu. ¹⁴Nyí nyíyanà inè nyónzì itsìdu, ngätsi ní mìnze rùkù, yà ma miìì nà andi-okú dò rò. Pbétù, nyí nyónzì nzá itsìdu, ndirò ma mìnze nzá rùkú rò. Pbétù, nyí nyádù makò àdhàdhì nyí nyàmbènà Kàgàwà bhà málàyikà mà nákò, ndirò ngätsi ní, nyí nyàmbènà Yésù Krístò nyú ndítirò nákò dhu bhëyi! ¹⁵Nírò, angyè fükù dhèdhe nyú nàrà àdhà? Obhó tí, ma mà'u wà dhu : nyí rózèyana gukyè nyúwà nyìkpókù

mà, nyādù ùbhonà perè tí idù, ní nyě nyáwàyana àwa ! ¹⁶Ní kòmbí ma mègèrè tí ima, mongò fùkú òmvú tí, yà obhó dhu ma mòvò fákù dhuokú dò rò ?

¹⁷Kòrí ale ápbä afíya rùkú, pbétù abádhí tó irèta ríi mbä mbëyi. Abádhí ózè dhu ní, ìndà nyě rùdú rò, ndíni nyě nyongó tí àdù afíku àpbä ròyá tí. ¹⁸Ídzì dhu tí rádù iì dhu ní, ale-afí ápbä ka kí ídzì dhu t'onzita rö biliénganà dhu, ìnzì ní yà atdíkpá àlë kí nyě mènà òná kàsùmì õ tí. ¹⁹Pbàninzó, ma mí àpbè àbà okukù dò rò tdítidò, àdhàdhì ndùghù rí tsibhále náarí àpbè àbà dhu bhéyi, ràrà àhu Krístò ràrà ngari àbà afíku ò dhu ò. ²⁰Ma mèmbènà òzèna dhu ní, mí ñ atdíkpá nyě mènà kòmbí, madù òte nyě mènà vurò tûdú na. Obhó tí, ma mèni nzá àdhu mà ònzì ma mädù okukù dò rò dhu.

Hàgarì mà Sárà nà rítèna óyò ungbòta-tidò

(Opt 21.1-12; Èbr 12.18-24)

²¹Nyùnò pé dhu idù, nyě yà Músà bhà Uyátá-tsìnà nyě nyózè nyökò rò, nyě nyírì tí inzá ndi Uyátá arúnçna dhu ? ²²Ka kàndì dhu, katì : Abràhamù iì kpabhínzo nà oyo. Atdí ingba nüghù kà tò niì kàbhà inç-ayi, Hàgarì, ndirò ngätsi ingba nüghù kà tò niì Sárà, yà ìnzì ní inç-ayi. ²³Wò ndi inç-ayi bhà ingba ka kugù àdhàdhì kórò ngükpà ale nüghù ka karí dhu bhéyi, pbétù wò ìnzì ní inç-ayi bhà-tsí ka kugù àdhàdhì yà Kàgàwà anzì làká-otù õ. ²⁴Wòrì dhu-tì ríi inè : kòkò óyò vèbhále nítè dhu ní óyò ungbòta-tidò. Wemberè tó ungbòta, yà Sínayì tó pbìrì dò rò ndi nanzì, nítè ní Hàgarì. Ndi ungbòta-nyutsì rò arúvò nzónzo ní inç. ²⁵Ndirò Hàgarì ní Sínayì tí kátina Pbààrabhù-bvü pbìrì. Ndirò, kòfò ndi yà kòmbí aríi Yérùsàlemà tó kigò, yà inç tí aríi pbìndà inzo mènà nà. ²⁶Pbétù, yà òrù-akpà ò aríi Yérùsàlemà tó kigò ríi dòná nditírò, ndirò ka ní ndi àlë tsánà. ²⁷Obhó tí, llilà Andítá rätina :

« Ábhü idhènù ríka ndì, inyì ìngò-ayí, ìnzì nyì nyarí nyugù rò,
òvì dhèdhe tó ikü, inyì, inzá nyì nyapèna uguta tó àpbè inè rò.

Obhó tí, yà kpatsibhále ubhà tsibhále,

ñíiyya inzo nà abhò nyú, ròsè yà kpatsibhále nà aríi tsibhále dònä! »

²⁸Nyě mà àbaninzó, nyě ní yà Kàgàwà bhà làká-otù õ ka kugù inzo, àdhàdhì Isakà ka kugù dhu bhéyi. ²⁹Pbétù angyi, yà kórò ngükpà ale nüghù ka karí dhu bhéyi ka kugù ngbángba náavù yà Kàgàwà bhà llilà-Alafí bhà obi ní ka kugù ngbángba-rö. Ndirò ndi dhu ríi inè ndi ndi ndònzi ndi dhu bhéyi tí kòmbí mètì rö. ³⁰Ní, llilà Andítá rí àdhu èno ? Kà rätina : « Ódì wò inç-ayi mà idhùnà mènà. Obhó tí, inç-ayi t'ídhùnà mà rí nzì àdù òko àbayà bhà dhu-tsí-kàmà tí atdíkpá, yà ìnzì ní inç-ayi

^g 4.27 Isa 54.1

t'ídhùnà mànà^h. » ³¹Ní ndi dhu bhéyi tí àabanìnzó, àlè ní nzí inç-àyi bhà inzo, pbétù àlè ní yà inzí ní inç-àyi bhà inzo.

Krístò-nyutsì ìndrú rí i dòná ndítirò dhu
(Gal 2.3-5; 3.1-7,12)

5 ¹Krístò núuwù àlè inç-kàsü õ rò, ndíní àlè kí'i tí àlè dò àlétirò dòtsí. Nírò, nyikò dòtsí. Àpé nyàbhù nyí kitsu nyí tdítidò inç-kàsü tó kòmà ñ. ²Nyìri dhu ! Íma Pclò ma mòzè mhnò dhu fükù mati, nyí nyapé nyozè kòbhjòlò ɔnzíkú nga, ndíní Kàgàwà a'u tí nyí, ní Krístò anzì fükù dhu rí i mbă atdí mÙgàsù nà mâtí. ³Íma, ma mí dhu ùnc tdítidò kpangba : ìngbáti ilí ndì ale mà náapé ndòzè ndàbhù ɔnzìná nga kòbhjòlò, nákà ndifù Uyátá kórò. ⁴Nyí nyapé nyozè kozù nyí obhónángatále tí Kàgàwà-ònzí Uyátá t'ífuta-otù õ, ní nyí nyìndà wà nyí itse Krístò rò rò, nyàdù Kàgàwà àmbènà ònzina fükù ídzìnga ìwi. ⁵Pbétù mă'i na, mă módonà atdyúka nyú nà dhu ní, Kàgàwà nòczáya mă obhónángatále tí a'uta-otù õ dhu. Ndi dhu ní ndi mă módonà llilà-Alaffí bhà ádrùngbànga tó obi ní. ⁶Obhó tí, Yésù Krístò mònà ñ nungbò ale tò, ale-ònzìnga òbhòlò ka kí dhu mà, ndirò inzí ka kí kòbhòlò dhu mònà nónzì nzá atdí dhu mà. Àkákà dhu ní, ka'ù Yésù Krístò, kadù ndi a'uta nítè ale òzè ka kí dhu-otù õ.

⁷Nyí, nyí nyí i mbéyi nyú nyí nyówu angyi fükú a'uta õ rò ! Ní, ádhì ndi tsàkù nútò inzí nyifù obhó dhu ? ⁸Wò tsàkù ùtò rí dhu nírà nzá yà nyünzi rí Kàgàwà bhà rò. ⁹Áké affìngba náarí ndi ábhj idyi nyú nábhj ràmò. ¹⁰Pbétù, Ádrùngbâlé Yésù àbhù ma mi'i a'uta nà ùkù : nyí nyí nzí vurò dhu ìrè yà ma mîréna dhu rò rò. Pbétù, wò nzinzíku ɔnga òngbò arí ale dò Kàgàwà rí pé anya òtdì, ìmbà i'ina àdhì pbá ale mâtí.

¹¹Pbàkà õ àabanìnzó, dhu apé i'í inè ma marfì dhu òvò ma márí ìndrú tò, ale-ònzìnga òbhòlò ka kí dhu dò dhu tí, ní ádhu-okú dò rò nga ndi ka kádù òko kambe àvu dò rùdú ní ? Ndi dhu bhéyi kí'í rò, atdí ale mà rí i mbă i'í, yà Yésù Krístò ka kütò mÙsàlabhà dò dhu ràdù àbhùnà ròtsù nzérengà ò. ¹²I kékò nzinzíku ɔnga òngbò arí ale, nákánà ìtò kpabhále-òbì ròyá rò.

¹³Obhó tí àabanìnzó, Kàgàwà nûunzi nyí, ndíní nyí nyoko tí dèkú nyí-tírò. Nírò, nyí nyàkà nzá nyídyì wò dükú nyí nyarfì nyí-tírò dhu, rí i'í rùsà ùfà rí fükù, nyönzì yà ngbòkù rí atdyúya òho dhu dhu tí. Pbétù nyí nyàkà nyòwù dzùnàkù ɔnzì rò nzinzíku õ àzè õ. ¹⁴Obhó tí, Músà bhà kórò Uyátá ka kándu yàrì atdí Uyátá ñ. Ndi Uyátá rätina : « Nyí nyàkà nyozè ɔdhùnà yà nyí nyí nyí nyózè nyí nyí-tírò dhu bhéyi. » ¹⁵Pbétù, dhu apé i'í nyí

^h 4.30 Opt 21.10 ⁱ 5.12 Kpabhále-òbì ìtò ka kí dhu-tì ní : ale-omù-kpò nátä ka kí dhu.

nyári nyékă, nyádù àmbe nyá' à dō irí ɔ̄ ìză bhéyi dhu tí, ní nyàndà nga mbéyi, ìnzì nyétdí tí tsékù nzinzikù ɔ̄.

Ìlìlă-Alafí nákă ndi ndàndà ìndrū dhu

¹⁶Nírò, ma mí dhu ènco fükù, mati : nyí nyákă nyébhà Kàgàwà bhà Ìlìlă-Alafí ràndà nyí. Ndi dhu bhéyi ní ndi, nyí nyí nzì àdù yà ngbókù rí atdyúya òho dhu àbhù ràndà nyí. ¹⁷Obhó tí, ale-ngbò rí atdyúya òho dhu mà náarí 'àgò Ìlìlă-Alafí rí atdyúya òho dhu nà. Ndirò, Ìlìlă-Alaffí rí atdyúya òho dhu mà náarí 'àgò ale-ngbò rí atdyúya òho dhu nà. Kékkirí syó dhu náarí 'àgò, ndi dhu ràdù nyébhù ìnzì nyénzì yà nyí nyözè nyénzì dhu. ¹⁸Pbétù, dhu apé ìì Ìlìlă-Alafí arí nyénda dhu tí, ní nyí nyí nzì àdù òko tdítidò Uyátá-tsìnà.

¹⁹Ale-ngbò arábhëna kónzì dhu náni wà ì kpangba. I dhu ní : mènyònì, Kàgàwà-nyìkpó ɔ̄ ka kótì dhu, ale-ngbò rí atdyúna òho dhu rí ale ènnda dhu, ²⁰*sànamù-ònzì ka kí ale èkò dhu, adhi òwè ka kí dhu, òmvú tí ka kóko dhu, anya t'onzita, adha tó ale-afí, akótá, agòta, ìndrū-çnga rí ndàndò dhu, ale-tì t'áfata, ²¹ngätsi ale-fó rí dhu-atdyú t'óhota, iwa òri ka kí dhu, ònyù ònyù ka kí obìna ròsè dhu, ndirò ngükpà dhu-tsí kòrì dhu nà ì nòfò mánà. Ní, ma mí dhu òvò fükù tdítidò àdhàdhì yà angyi ma mòvò ka dhu bhéyi mati, kòrì dhu ònzi arí ale, náabáya nzì ngari òrù-akpà ɔ̄ Ádrùngbà kamà Kàgàwà bhà Idzi ɔ̄.

²²Pbétù, Ìlìlă-Alafí arí ìòna itse ní : àzè, dhèdhé, mårùngà, dhu-dzi t'ondùta, ídzìngà, ìndrū dzènà t'onzita, ìndrū rí a'uta nà ale ò dhu, ²³iyònga, ìnzì ka kí ale itsù akye atdí dhu ò dhu. Músà bhà Uyátá násà nzá kókò dhu ! ²⁴Ní, Krístò Yésù bhà ale néttó wà fityó ale-ngbò tó ófò mà, yà ì nutesi kóró nzére dhu-atdyú t'óhota tó imbi mánà mòslabò dò. ²⁵Ní, dhu apé ìì Ìlìlă-Alafí bhà obi ní àlë karóko dhu tí, ní àlë kákà àlë rùbhi átò Ìlìlă-Alafí rí àlë ènnda òná otu ɔ̄. ²⁶Àlë kákà nzá àlë ròyò àlë, àlë kákà nzá àlë rònzì àlë rùsà, ndirò àlë kákà nzá àlë rònzì àlë-adhà.

Ìndrū àkă 'ònzì dzènàya nzinzìya ɔ̄ dhu

(Rom 12.1-11 ; 2Kò 9.6 ; Èbr 6.10-12)

6 ¹Àbanénzó, dhu apé ìì atdí ale nábà ndì atdí afátá nà dhu tí, ní nyí, yà Kàgàwà bhà Ìlìlă-Alafí arí nyénda rò, nyí nyákă nyádu ndi ale ídzì otu ɔ̄ yorowà tó afíkù nà. Ndirò, nyí nyákă nyéddò nyí nyí-tírò, akye nyí nyadùna òtsù átò pfòmvò rí afíkù òmvú dhu ò ní. ²Nyòngò dzènàkù ònzì nzinzikù ɔ̄, nyänò füké ànò. Ndi dhu bhéyi ní ndi, nyí nyádù Krístò bhà Uyátá nífu. ³Atdí ale mà náapé ndàzù ndítirò dhu tí, àzèmbè mbà ndì ndfì dhu tí ròrò, ní ndi ale ní ndítirò rí ndàtrà ale. ⁴Ìngbàtí lì ndì ale mà nákă ndàndà kàsàna ndítirò. Ndirò, kápé ìì idhëna rí ndikà okúna dò rò dhu nà, ní kă-dhë àkă ndikà kàsàna-bvu nyú rò, ìnzì ní ndùdhe ndì ngätsi ale rò. ⁵Obhó tí, ìngbàtí lì ndì ale mà náanóya pbìndà ànò ndítirò.

6 Ídzì Mák̄rù ka kùdhe fíndà ale nák̄a ndàrà ndì ndòngyè kóró pbìndà ongyéngá-ঁnga ḥndò r̄ yà ndi dhu nùdhe fíndà ale mánà.

7 Ìnzì nyàtrà nyi nyi-tírò : Ìnzì Kàgàwà arí ndàbha kíkpà ndì nà ! Yà ndì ndózòna dhu-tidò ní ndi ndi ale adùya ògùnà ìngà ñ rò. **8** Ngbjöna ózè dhu tó ñfò ñ rí dhu òzò ale nóoguya ní ndi ale-rgbò tó ñfò ñ ndì ndfò itse : ndi itse ní ñve. Pbétù, ḥllá-Alafí ózè ka dhu bhéyi rí dhu òzò ale nóoguya ní ndi ḥllá-Alafí r̄jña itse : ndi itse ní dhòdhóhónga tó ípìròngá. **9** Ápè kìngyé àlè ídzìngá t'ñnzita ní. Obhó tí, kàsùmì rákä nínganí, àlè koguya àlè tó itse inzá àlaffí ìngyé ndì kasu r̄jò ní. **10** Nírò, òko àlè kòko kàsùmì nà rò, dhu àkä àlè rònzì ídzìngá kóró ale tò. Ròsè dòtsí, àlè kàkä àlè rònzì ka a'uta ñ arfò àlè t'ádóna tò.

Bhàrwà ríku dòná rò dhu t'òvòta mà, ovità mánà

(Fil 3.2-11)

11 Nyàndà pé ìngbà dhu bhéyi màtf ma mändí bhàrwà òtsúdu nyá ní fíkù, ádròdrò nyìkpóya nà andítá nyá ní dhu ! **12** Kóró kórí ale, kòkò nyàtò arí kòbhòlò ònzikú nga ale, ní i ñ nòzé ìtè ñ ale-rgbò tó ñfò ñ rí ndònzì dhu ñ ale. Pbétù, abádhí arí dhu ònzì ndi dhu bhéyi tí, ndínì ìnzì ka kavù tí ròyá Krístò bhà mùsàlabhà-okú dò rò. **13** Ì ale, kòkò ònziyá nga ka kòbhòlò ale, náarí nzí Músà bhà Uyátá nífù ñ nyá tirò. Pbétù abádhí ózè dhu ní, kòbhòlò ònzikú nga ròngò áyà tí, ndínì ñ ambè tí 'òyò dò, ñ ràrì ndi ñ útu nyi nyí ñ wò ndi ize nà ràkú. **14** Ní, imá na ní ndi, ma mòzè nzá mìdzì ma, inzá ní àlè tó Ádràngbâle Yésù Krístò bhà mùsàlabhà-okú dò rò tí ma mìdzì ma rò. Obhó tí, wò ndi mùsàlabhà-otù ñ ní ndi, ma mòzù yà adzi àdhàdhì iwà òvè dhu tí, ndirò yà adzi ràdù mòzù átò iwà ma mòvè dhu tí. **15** Ìndrú-ònzìngá òbhòlò ka kí dhu mà, ìnzì ka kí kòbhòlò dhu mánà, nónzì nzá atdí dhu mà. Àkäkä atdídò dhu ní Kàgàwà ríbhò ípìròngá-òwáttá àlè tò. **16** Ndirò kóró ale, yà ma mûdhéna dhu ifù arí fiyò ípìròngá ñ, ndirò Pbàìsràyélí Kàgàwà bhà ale mánà tò ma mâtina, Kàgàwà bhà màràngà mà, Kàbhà ídzìngá mánà ràkä ñ abádhí dò kóró.

17 Nírò kòmbí, atdí ale mà nák̄a nzá ndàva tsìdu tdítdò. Obhó tí, yà ma mñi nà rùdú otú-bhu ní, Yésù-okú dò rò ma mábà.

18 Ábanìnzó, àlè tó Ádràngbâle Yésù Krístò bhà ídzìngá àkä ndi ñ nyi nà. Àmìnà.